

ר' עובדיה מברטנורא

ט זו לפנים מו. פנימית פתוחה לחיצונה וחיצונה לרה"ר ודריסת רגליה של פנימית על חיצונה לצאת לרה"ר: עירבה פנימית. בעצמה לטלטל בחצרה: שתיהן אסורות. דהויא פנימית בעצמה רגל האסורה במקומה שהרי לא עירבה לעצמה, ואוסרת בדריסת רגליה על החיצונה: זו מותרת לעצמה וכו'. דרגל המתרת במקומה אינה אוסרת: ר"ע אוסר. דקא סבר אף רגל המתרת אוסרת כשלא עירבה שם: וחכמים אומרים כו'. דקסברי אפילו רגל האסורה במקומה כגון כשלא עירבה הפנימית לעצמה, אינה אוסרת על החיצונה. והלכה כותנא קמא: י שכח אחד מן הפנימית כו'. דהויא פנימית רגל האסורה ואוסרת: נתנו

משנה ט

שְׁתֵּי הַחֲצוֹת זֹז לְפָנִים מִזּוּ באופן שהפנימית פתוחה לחיצונה, והחיצונה לרשות הרבים, **עֲרֵבָה הַפְּנִימִית** לעצמה, כדי שיוכלו להוציא מבתיהם לחצר **וְלֹא עֲרֵבָה הַחֲצוֹנָה** - **הַפְּנִימִית מִתְּרַת** לטלטל מבתיהם לחצרם **וְהַחֲצוֹנָה אֲסוּרָה** לטלטל, שהרי לא עירבה.

עירבה **הַחֲצוֹנָה וְלֹא הַפְּנִימִית** - **שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת** שמכח הרשות שיש לבני החצר הפנימית לעבור בחיצונה, אוסרים הם על החיצונה.

עֲרֵבָה זֹז לְעֲצָמָה וְזוּ לְעֲצָמָה ולא עירבו יחד - **זו מִתְּרַת בְּפָנֵי עֲצָמָה וְזוּ מִתְּרַת בְּפָנֵי עֲצָמָה**. **רַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר** לבני החצר **הַחֲצוֹנָה** לטלטל בחצרם, מפני **שְׁדָרִיסַת הַרְגֵל** שיש לפנימית לעבור בחיצונה **אוֹסְרָתָהּ** - אוסרת את הטלטול בחיצונה. **וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: אֵין דְּרִיסַת הַרְגֵל אוֹסְרָתָהּ** 57:

משנה י

אם עירבו שתי החצרות כל אחת לעצמה, **וְשָׁכַח אֶחָד מִן** בני החצר **הַחֲצוֹנָה וְלֹא עֲרַב** עם בני חצרו - **הַפְּנִימִית מִתְּרַת וְהַחֲצוֹנָה אֲסוּרָה** שכאילו החיצונה לא ערבה כלל.

אם שכח אחד מן בני החצר **הַפְּנִימִית וְלֹא עֲרַב** עם בני חצרו - **שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת** בטלטול, כדעת תנא קמא לעיל (משנה ט) הסובר שרגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה, דהיינו על ידי דריסת הרגל שיש לפנימית בחיצונה, הריהי אוסרת גם על החיצונה.

ביאורים והרחבות

57. בגמרא (עה, א) למדין בשם רבי ינאי, ששלוש שיטות הם במשנתנו: **תנא קמא** הסובר שבמקרה שעירבה החיצונה ולא הפנימית - שתיהן אסורות, אבל אם עירבה גם הפנימית - שתיהן מותרות, סבר "רגל המתרת לטלטל במקומה (דהיינו הפנימית במקרה שערבה) - אינה אוסרת שלא במקומה (דהיינו בחיצונה), אבל רגל האסורה במקומה (דהיינו הפנימית במקרה שלא ערבה, דריסתה) אוסרת שלא במקומה" (דהיינו בחיצונה). **רבי עקיבא** סבר "אפילו רגל המתרת במקומה (דהיינו הפנימית במקרה שערבה, דריסתה) אוסרת שלא במקומה" (דהיינו בחיצונה). **וחכמים** סוברים שגם כשערבה החיצונה ולא הפנימית - מותרת החיצונה לטלטל בחצרה, שכשם שרגל מותרת במקומה - אינה אוסרת שלא במקומה, כך רגל האסורה במקומה (דהיינו הפנימית במקרה שלא ערבה, דריסתה) אינה אוסרת שלא במקומה (דהיינו בחיצונה).

ר' עובדיה מברטנורא
עירובין במקום אחד. שעירבו
שתייהן זו עם זו ונתנו העירוב
בחיצונה. וקרי לה מקום אחד
לפי ששתי החצרות
משתמשות בה כאחד. ושכח
אפילו אחד מן החיצונה ולא
עירב, שתייהן אסורות, דפנימית
נמי אסורה לטלטל בחצרה
שהרי אינה יכולה להסתלק מן
החיצונה ולהשתמש באנפי
נפשה דהא ליתא לעירובה גבה,
דאותו עירוב המתירה בחצר
הוליקוהו לחיצונה. אבל נתנו
העירוב בפנימית, חיצונה
מתסרא בשכחה דפנימית
ופנימית לא מתסרא בשכחה
דחיצונה, דהא אחדא לדשא
ומשתמשא: ואם היו של
יחידים. שאין בפנימית אלא
אחד ובחיצונה אחד, אין צריכין
לערב זה עם זה משום דריסת
הרגל, דכיון דיחיד הוא
בפנימית הוא רגל המותרת
ואינה אוסרת. וסתם מתניתין
כתנא קמא דלעיל דסבר רגל
המותרת אינה אוסרת:
ז א חלון בתוך עשרה.
שיהא קצת ממנו ואפילו משהו
בתוך עשרה סמוך לקרקע:
מערבין שנים. שני עירובין,
אלו לעצמן ואלו לעצמן
ואסורים זו עם זו: ואם רצו
מערבין אחד. עירוב אחד,

אם נתנו - הניחו עירובין במקום אחד - שעירבו
שתי החצרות זו עם זו ונתנו העירוב באחד הבתים
שבחצר החיצונה, ושכח אחד מבני החצר, בין מן
בני החצר הפנימית בין מן בני החצר החיצונה,
ולא ערב עימהם - שתייהן אסורות בטלטול⁵⁸.
ואם היו שתי החצרות של יחידים - שבכל חצר
גר אדם אחד בלבד - אינו צריכין לערב זה עם
זה כדי לטלטל בחצרם, של אחד בחצרו נחשב לרגל
המותרת, ורגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא
במקומה, כדעת תנא קמא לעיל (משנה ט):

פרק שביעי

דן שתי חצרות המופרדות

משנה א

חלון⁵⁹ שבין שתי חצרות, שמדתו לפחות
ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, והוא בתוך
עשרה טפחים סמוך לקרקע, ואפילו אם רק מקצתו
בתוך עשרה, אם רצו בני אותן חצרות מערבין
שנים - שני עירובין, שכל חצר מערבת לעצמה,
ואסורים זו עם זו, ואם רצו בני החצרות מערבין
עירוב אחד על ידי שיתנו בני חצר אחת את עירובן
באחרת ויהיו כחצר אחת, שחלון כזה נחשב כפתח,
והוא מצרף את שתי החצרות להיות כאחת על ידי
עירוב.

אבל אם החלון פחות מארבעה טפחים על
שיתנו אלו עירובן באחרת ויערבו עמהן ויהיו אחד: פחות מד'. לאו פתח הוא ואין ראוי לעבור
מזו לזו. ולמעלה מעשרה נמי לא נחא תשמישתיה הילכך אין מערבין אחד. ודוקא בחצר שאינו

ביאורים והרחבות

58. כיון שהעירוב מונח בחצר החיצונה, אפילו אם שכח אחד מן החיצונה, הפנימית לא יכולה להסתלק מהחיצונה ולטלטל בפני עצמה. אבל אם הניחו את העירוב בפנימית ושכח אחד מן החיצונה, הפנימית מותרת לטלטל לפי שיכולה לסגור את פתחה ולהסתלק מהחיצונה.
59. הקדמה: חמש המשניות הראשונות בפרקנו דנות בשתי חצרות סמוכות זו לזו, מתי מערבין עירוב אחד ומתי שני עירובין.

אַרְבַּעָה טפחים, או שכל חללו נמצא **לְמַעַלָּה** **מְעַשְׂרָה** טפחים מן הקרקע - **מְעַרְבֵין שְׁנַיִם** שני עירובין נפרדים **וְאִין מְעַרְבֵין** עירוב **אַחַד** שהואיל ואינו ראוי לעבור דרכו ואינו בגובה נוח לשימוש, אין דינו כפתח לצרפם לחצר אחת על ידי עירוב:

משנה ב

כְּתַל שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצוֹת שהוא **גְבוּהָ עֶשְׂרֵה** טפחים **וְרֻחַב** - עבה **אַרְבַּעָה** טפחים, הרי בני שתי החצרות **מְעַרְבֵין שְׁנַיִם** **וְאִין מְעַרְבֵין אֶחָד** מפני שהכותל חוצץ בניהם.

אם **הָיָו בְּרֵאשׁוֹ** - בראש הכותל **פְּרוֹת**, הרי **אֵלּוּ** - בני החצר האחת **עוֹלֵין מִכָּאן** - מהצד שלהם לראש הכותל **וְאוֹבְלֵין** מהפירות, **וְאֵלּוּ** - בני החצר האחרת **עוֹלֵין מִכָּאן** - מהצד שלהם לראש הכותל **וְאוֹבְלֵין** מהפירות, **וּבְלִבְד שְׁלֹא יוֹרִידוּ** פירות **לְמַטָּה** - לבתיהם, אבל לחצר מותר⁶⁰.

נִפְרֵץ הַכְּתַל שבין שתי החצרות, אם הפירצה היא **עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת**, הרי הם **מְעַרְבֵין שְׁנַיִם** - אלו לעצמם ואלו לעצמם, **וְאִם רָצוּ מְעַרְבֵין** עירוב **אַחַד** לשתיהן, **מִפְּנֵי שֶׁהוּא** - הפירצה **כְּפִתּוּחַ** שבין שתי החצרות. **יֹתֵר מִכָּאן** - אם הפירצה רחבה מעשר אמות, הרי הם **מְעַרְבֵין** עירוב **אַחַד** **וְאִין מְעַרְבֵין שְׁנַיִם** שנחשבות כחצר אחת:

משנה ג

חֲרִיץ שמפריד **שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצוֹת**, שהוא **עֲמוּק עֶשְׂרֵה** טפחים **וְרֻחַב אַרְבַּעָה** טפחים, הרי בני החצרות **מְעַרְבֵין שְׁנַיִם** - שני עירובין, כל חצר לעצמה, **וְאִין מְעַרְבֵין** עירוב **אַחַד**, **אֶפְלוּ** אם החריץ **מִלֵּא קֶשׁ אוֹ תֵבָן** אינו נחשב כסתום, שכוון שנוטלים מהם למאכל בהמה, אינם כמבוטלים שם, ועדיין נחשבות החצרות

ר' עובדיה מברטנורא

מקורה אבל בבית המקורה אפילו למעלה מעשרה מערבין אחד. שדרך לשום ספסלים ותיבות סביבות הבית וניחא תשמישתיה: **ב כותל שבין שתי החצרות.** האי הנקט רחב ד' לאו משום דצריך רוחב ד' למיהוי סתימה, דמחיצה ברוחב כל דהו הויא סתימה. אלא משום דבעי למיתני סיפא היו [בראשון] פירות אלו עולין מכאן ואוכלין ובלבד שלא יורידו למטה, דחשיב רשות באנפי נפשה, ולהאי דינא צריך שיהיה רוחב ד', דפחות מד' הוי מקום פטור ומותרין אלו ואלו להוריד למטה: ובלבד שלא יורידו למטה. לדיוורין בבתים, אבל בחצר שרי: יותר מכאן. הוי פירצה, והויא כולה כחצר אחת, ואם עירבה כל אחת לעצמה הוי כאילו חולקין את עירובן ואוסרין אלו על אלו: ג חריץ. ארוך הוא ומפסיק על פני כל החצר כולה: ורחב ד'. דפחות מכאן נוח לפסעו משפתו לשפתו: ואפילו מלא תבן וקש. לאו סתימה היא, דלא מבטל ליה להתם דסופו

60. **פירוש:** מכיון שהכותל גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה על ארבעה, נחשב ראש הכותל כגג, לפיכך מותר לטלטל על גבי ראש הכותל וממנו לחצר, שגגות וחצרות רשות אחת הן (לקמן ט, א), אבל אין לטלטל ממנו לבתים, שבתים וגגות הן שתי רשויות.